

KÖNYVTÁRHASZNÁLATI ÉS SZOLGÁLTATÁSI SZABÁLYZAT

**Orlai Petrics Soma Könyvtár, Muzeális Gyűjtemény és Művelődési
Központ**

5650 Mezőberény, Fő út 6.

Tartalom

1. Általános rendelkezés.....	3
2. Ingyenes alapszolgáltatások.....	3
3. Beiratkozási díjhoz kötött szolgáltatások.....	3
4. Könyvtári számítógép használata.....	3
5. Beiratkozáskor a könyvtárhasználó.....	3
6. A könyvtár beiratkozási díjai.....	3
7. Személyes adatok kezelése.....	4
8. Könyvtári viselkedés.....	4
9. Ruhatár.....	4
10. Események.....	5
11. Eszközhasználat.....	5
12. Könyvtári reprográfiai és egyéb szolgáltatások.....	5
13. CD, DVD kölcsönzés.....	5
14. A kézikönyveket, a friss folyóiratokat.....	5
15. Helyismereti különgyűjtemény.....	5
16. Kölcsönzési idő.....	5
17. Könyvtárközi kölcsönzés.....	6
18. Előjegyzés, foglalás, kölcsönzési idő hsszszabítás.....	6
19. Dokumentum elvesztése.....	6
20. Késedelmes kölcsönzés.....	6
21. Tartozás kezelése.....	6
22. Plakátra, szórólapra vonatkozó szabály.....	7
23. Nyitva tartás.....	7
24. Általános forgalmi adó.....	7
25. Könyvtárhasználati és Szolgáltatási Szabályzat elérhetősége.....	7
26. Panaszkezelés.....	7
27. Díjak egyedi elbírálása.....	7
28. A könyvtárhasználó kezdeményezheti.....	7

1. Általános rendelkezés

Az intézmény könyvtára nyilvános könyvtár, ennek megfelelően az 1997. évi CXL. tv. és az erre vonatkozó más jogi normák keretei között minden érdeklődő számára nyitott.

2. Ingyenes szolgáltatások:

- a.) A könyvtárlátogatás, térítésmentes könyvtári rendezvények látogatása, csoportos könyvtárhasználati foglalkozások.
- b.) A könyvtári állomány helybeni használata, azaz a könyvgyűjtemény, folyóirat-állomány helybeni igénybevétele.
- c.) Teljes körű felvilágosítás a könyvtár és a magyarországi könyvtári rendszer szolgáltatásairól.
- d.) Könyvtári katalógus és egyéb állományfeltáró eszközök használata.
- e.) A könyvtári tájékoztató szolgálat igénybevétele.
- f.) Önkormányzati jegyzőkönyvek, előterjesztések, rendeletek és határozatok helybeni tanulmányozása.
- g.) A gyermekrészlegben található játéksarok használata.
- h.) WiFi használata.

3. Beiratkozási díjhoz kötött szolgáltatások:

A kölcsönzés, hosszabbítás, előjegyzés, foglalás, könyvtárközi kölcsönzés, irodalomfigyelés, könyv-madár.

4. Könyvtári számítógép használata

A látogatók részére elhelyezett számítógépeket csak beiratkozott vagy napijeggyel rendelkező olvasók használhatják nyitvatartási időben a könyvtári személyzet felügyelete mellett. Internethasználatra vonatkozó további tudnivalókat a Számítógép-és Internethasználati Szabályzat tartalmazza.

5. Beiratkozáskor a könyvtárhasználó

- a.) köteles a következő személyes adatait közölni és igazolni: természetes személyazonosító adatok és lakcíme
- b.) olvasójegyet kap, amely egy évig érvényes, tartalmazza az olvasó egyedi azonosítóját és nevét; bemutatása minden látogatáskor szükséges, pótlása térítésköteles.

6. A könyvtár beiratkozási díjai

Azon könyvtárhasználók, akik a 2. pontban foglaltakon túl a dokumentumkölcsönzés szolgáltatását vagy más szolgáltatást is igénybe kívánnak venni, beiratkozási díjat fizetnek. A mindenkori díjszabást a könyvtárban jól látható helyen közzé kell tenni.

Beiratkozáskor a beiratkozási díj befizetése után a könyvtárhasználó olvasójegyet kap, mely a beiratkozástól számított 1 évig érvényes.

- a.) Az olvasó kölcsönzői jogát az olvasójegy felmutatásával gyakorolhatja, ennek hiányában csak az ingyenes alapszolgáltatásokat veheti igénybe.

- b.) Az olvasójegy használata más személynek nem engedhető át.
- c.) A könyvtár az olvasójegyet kicseréli, ha az olvasó adataiban változás következett be, vagy ha a kölcsönzési adatokra vonatkozó hely betelt.
- d.) Az olvasójegy elvesztését az olvasó köteles a könyvtárnak bejelenteni. Az elveszett vagy az olvasó hibájából megrongálódott olvasójegy cseréjéért az olvasónak térítési díjat kell fizetnie. Ára azonos a könyvtári napijegy mindenkoros árával.

7. Személyes adatok kezelése

Beiratkozáskor az olvasó a következő személyes adatait köteles közölni és igazolni:

családi és utónév,
leánykori név,
anyja neve,
születési helye, ideje,
lakcíme
személyi okmányának (igazolványának, diákigazolványának vagy útlevelének) száma.

Az olvasó egyúttal belépési nyilatkozatot ír alá, amelyben kötelezettséget vállal a könyvtárhasználat szabályainak betartására. Kiskorú személy nyilatkozatát törvényes képviselő írja alá.

A személyes adatokban bekövetkezett változást a könyvtárhasználó köteles a könyvtárnak bejelenteni.

A belépési nyilatkozat aláírásával az aláíró felelősséget vállal a dokumentum elvesztéséből, a visszahozatal elmulasztásából vagy a késedelmes visszahozatalból eredő költségek megtérítéséért is.

A könyvtár a személyes adatok védelméről az erre vonatkozó jogszabályok szerint köteles gondoskodni.

A nyilvántartott adatokba csak a könyvtárhasználó (saját adataiba), valamint a könyvtár alkalmazottja tekinthet bele. Más személy ill. szerv részére személyes adat nem szolgáltatatható ki, kivéve a vissza nem szolgáltatott könyvtári anyag érvényesítését szolgáló hatósági, bírósági eljárást.

8. Könyvtári viselkedés

A könyvtárhasználók kötelesek a könyvtárhasználat során a könyvtárakban elvárható viselkedést tanúsítani magatartásban, öltözködésben. Eltiltható a könyvtár használatától az, akinek a magatartása a többi könyvtárhasználót jogai gyakorlásában tartósan akadályozza, egészségét veszélyezteti, nyugalma zavarja. Továbbá a szándékos károkozásokon vagy a könyvtári tulajdon eltulajdonításán tetten ért személyt az intézmény minden lényeges körülmény megvizsgálása mellett korlátozhatja használati jogait illetően, szükség szerint vele szemben kártérítési igénnyel léphet fel.

9. Ruhatár

A ruhatár használata díjmentes és kötelező. A kölcsönző térbe 15x20 cm-nél nagyobb kiegészítő, táskák nem vihetők be.

A könyvtár területét elhagyó látogató köteles a táskák tartalmát a könyvtár alkalmazottai

kérésére bemutatni.

Az olvasó terekben étkezni, italt fogyasztani tilos (kivételt képeznek az egyes könyvtári programok).

Alkohol, kábítószer vagy egyéb befolyásoltság alatt álló személyeket a könyvtári személyzet nem köteles kiszolgálni vagy a könyvtár területére beengedni.

A dohányzás az intézmény területén csak az arra kijelölt helyen megengedett.

10. Események

A könyvtárban vagy külsős helyszíneken megtartott események nyilvános eseménynek minősülnek – azokon fotók és videofelvételek készülnek.

11. Eszközhasználat

A könyvtárlátogató saját eszközeit a könyvtár alkalmazottai tudomásával használhatja.

12. Könyvtári reprográfiai és egyéb szolgáltatások

A könyvtári reprográfiai és egyéb szolgáltatásokat valamennyi könyvtárlátogató térítési díj ellenében igénybe veheti.

A könyvtár nem vállalkozik politikai, haszonszerzési célzatú, ill. a közízlést sértő másolatok készítésére.

A szerzői jogi törvény értelmében teljes mű nem másolható.

A fénymásolás, szkennelés, CD- ill. DVD-írás és egyéb szolgáltatások árát az Országos Könyvtárügyi Hivatal határozza meg. E szolgáltatások árát a könyvtárban jól látható helyen közzé kell tenni.

13. CD, DVD kölcsönzés

A beiratkozott olvasók – az 5. pontban foglaltak alkalmazása mellett – külön térítési díj nélkül kölcsönözhetik az erre kijelölt szabadpolcos könyvállományt, továbbá „hangoskönyveket”, videokazettákat, CD és DVD dokumentumokat, valamint az erre a célra kijelölt folyóirat-állományt. Vakok és gyengénlátók térítési díj nélkül kölcsönözhetnek „hangoskönyveket”.

Mozgáskorlátozottak, időlegesen ágyhoz kötöttek kérhetik a könyvek ingyenes házhoz szállítását.

14. A kézikönyveket, a friss folyóiratokat, hírlapokat, magazinokat valamennyi olvasó helyben használhatja, a kézikönyvek ettől eltérően éjszakára, illetve hétvégére kölcsönözhetők.

15. Helyismereti különgyűjtemény

A helyismereti különgyűjtemény dokumentumai muzeális jellegük miatt védettek – kizárólag helyben használhatók.

16. Kölcsönzési idő

Kölcsönzési idő minden kölcsönözhető dokumentum esetén 3 hét, amely két alkalommal hosszabbítható (ha nincs a dokumentumra előjegyzés). Egy alkalommal maximum 8 db

dokumentum kölcsönözhető. A régi folyóiratok a könyvekkel azonos módon kölcsönözhetők.

17. Könyvtárközi kölcsönzés

A könyvtárközi kölcsönzést csak a beiratkozott olvasók vehetik igénybe. A könyvtárközi kölcsönzés feltételeit a kölcsönadó könyvtár határozza meg.

A könyvtárközi kölcsönzés díját a könyvtárban jól látható helyen közzé kell tenni.

18. Előjegyzés, foglalás, kölcsönzési idő hosszabbítása

Előjegyzést, foglalást, dokumentumok kölcsönzési idejének meghosszabbítását csak érvényes tagsággal rendelkezők vehetik igénybe.

19. Dokumentum elvesztése

A dokumentumok elvesztése esetén az olvasó a dokumentum napi forgalmi értékét köteles megfizetni. Ritka, értékes ill. nehezen beszerezhető dokumentum esetében a könyvtár igényt tarthat a más egy másik, kifogástalan állapotban lévő példányára. Ugyanezen rendelkezés irányadó a rongálás/rongálódás esetében is.

20. Késedelmes kölcsönzés

Késedelmes kölcsönzés esetén a könyvtár felszólítja az olvasót és késedelmi díjat számol fel.

Ennek mértékét a könyvtárban jól látható helyen közzé kell tenni.

- a.) A késedelmi díjon felül a késedelmes olvasót terhelik a követelés érvényesítése érdekében felmerült költségek is (pl. postaköltség, nyomtatványok ára)
- b.) A felszólítások a következő határidőkkel kerülnek kiküldésre az olvasóknak: az első felszólítás a lejárat napjától számított 30 nap után, a második felszólítást 60 nap után küldjük a könyvtárhasználónak. 90 nap után szigorú felszólítást kap az olvasó, melyben tudomására hozzuk, hogy amennyiben a felszólítást követő 15 napon belül nem rendezi tartozását, fizetési meghagyással élünk. A felszólításon szerepelnek a kölcsönzött dokumentum adatai, és a késedelmi díj összege is.
- c.) Fizetési meghagyás: egy peren kívüli eljárás, melyet az erre a célra rendszeresített űrlapon kell benyújtani 3 példányban, és csatolni kell a követelés alapjául szolgáló bizonyítékokat. A nyomtatványon az adós adatain kívül közölni kell a dokumentum térítésének összegét és a késedelmi díjat is. Az eljárás a könyvtár számára illetékmentes, az adósnak a jogszabályban előírt illetéket kell megfizetnie. A fizetési meghagyásokat a közjegyzőhöz kell benyújtani. A fizetési meghagyás ellen az adós a kézhezvételtől számított 15 napon belül írásban ellentmondással élhet. Az ellentmondás az adósnak az a nyilatkozata, mely szerint a fizetési meghagyásban foglaltaknak nem kíván eleget tenni, a tartozást nem ismeri el. Ennek az a jogkövetkezménye, hogy az eljárás polgári peres eljárássá alakul.

21. Tartozás kezelése

A könyvtár ideiglenesen megtagadhatja a szolgáltatások teljesítését attól, akinek a könyvtárral szemben tartozása van.

22. Plakátra, szórólapra vonatkozó szabály

Bármilyen külső személy vagy szervezet plakátja, szórólapja csak az igazgató engedélyével helyezhető el.

23. Nyitva tartás

A könyvtár heti 6 nyitvatartási napon összesen heti 31 óra kölcsönzési, könyvtárhasználati időt biztosít felhasználóinak, figyelembe véve a könyvtárhasználók szabadidejét.

Nyitva tartás:

Hétfő, szerda, csütörtök: du.: 13-18 óráig

Kedd és péntek: de.: 10-12 óráig, du.: 13-18 óráig

Szombat: de.: 10-12 óráig

A könyvtár – az igazgató a fenntartóval egyeztetett döntése alapján – az esedékes teljes körű állományellenőrzés idejére zárva tart, illetve július-augusztus folyamán egyhuzamban legfeljebb négy hetet zárva tarthat vagy részlegesen működhet.

24. Általános forgalmi adó

A jelen szabályzatban említett és az intézményben kötelezően kifüggesztett díjtételek az általános forgalmi adót is magukban foglalják.

25. Könyvtárhasználati és Szolgáltatási Szabályzat elérhetősége

A könyvtár dolgozóinak gondoskodniuk kell arról, hogy minden könyvtári szolgáltatást igénybe vevő könyvtárlátogató megismerje a Könyvtárhasználati és Szolgáltatási Szabályzatot. Ezért a dokumentumot a könyvtár területén mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni. Minden beiratkozónak alá kell írnia a 7.) pontban említett nyilatkozatot, melyben aláírásával igazolja, hogy a szabályzatban foglaltakat tudomásul veszi és magára nézve kötelező érvényűnek tartja.

26. Panaszkezelés

Az olvasók és könyvtárlátogatók, - amennyiben a könyvtár dolgozóinak valamilyen intézkedését sérelmezik – panaszukat, észrevételeiket a Panaszkezelési Szabályzatban leírtak szerint érvényesíthetik.

27. Díjak egyedi elbírálása

Az intézmény vezetője maximum évi négy alkalommal dönthet beiratkozási és késedelmi díjak mérsékléséről.

28. A könyvtárhasználó kezdeményezheti a Könyvtárhasználati és Szolgáltatási

Szabályzat módosítását.

Mezőberény, 2025.12.15.

Szegedi Mária
igazgatóhelyettes

KÖNYVTÁRI GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT

**Orlai Petrics Soma Könyvtár, Muzeális Gyűjtemény és Művelődési
Központ**

5650 Mezőberény, Fő út 6.

Tartalom

I. A könyvtár gyűjteményszervezési elveit meghatározó tényezők.....	3
II. A gyűjteményszervezés általános elvei.....	3
III. A gyűjteményszervezés szempontjai és a gyűjtemény tagozódása.....	4
IV. A gyarapítás forrásai.....	6
V. Az állomány nyilvántartása, feltárása.....	7
VI. Az állomány ellenőrzése.....	7
VII. Állományapasztás.....	7
Záró rendelkezők.....	8
Hatálybalépés.....	8

Az Orlai Petrics Soma Könyvtár, Muzeális Gyűjtemény és Művelődési Központ Könyvtári Gyűjtőköri Szabályzata, a Szervezeti és Működési Szabályzat mellékleteként, meghatározza az intézmény gyűjteményszervezésének alapvető elveit.

Magába foglalja az gyűjtemény gyarapítását és tervszerű apasztását, melyek együttesen formálják az állományt.

A könyvtár általános gyűjtőkörű nyilvános városi könyvtár, alapfeladatait az 1997. évi CXL törvény határozza meg, eszerint biztosítja Mezőberényben élők könyvtári ellátását.

I. A könyvtár gyűjteményszervezési elveit meghatározó tényezők

- a meglévő dokumentumállomány
- a felhasználók konkrét és látens igényei az információk szolgáltatásával kapcsolatosan
- az intézmény és a szakterület küldetésnyilatkozatai, valamint az alapító okiratban, valamint a Szervezeti és Működési Szabályzatban megfogalmazott alapvetések
- a könyvtári jogszabályi háttér (A nyilvános könyvtári ellátásról szóló 1997. évi CXL. törvény vonatkozó rendelkezései, a meghatározó nemzetközi ajánlások, az UNESCO kapcsolódó nyilatkozatai, elvárásai, az IFLA közkönyvtári szolgálatról szóló irányelvei és A magyar könyvtárosság etikai kódexe)
- a társadalom egészét érintő aktualitások
- a lakosság nemzetiségi összetétele
- helyi adottságok, elhelyezési körülmények
- a könyvtárt körülvevő közvetlen társadalmi környezet sajátosságai
- a könyvtári rendszeren belül elfoglalt helye
- a környezetében található könyvtárak állományai
- a költségvetési forrás
- nemzetközi és hazai kulturális, oktatási, közművelődési és technikai trendek

II. A gyűjteményszervezés általános elvei

A könyvtár gyűjtőköri szabályzata azokra a funkciókra épül, amely a könyvtár tevékenységét jellemzik. Az Orlai Petrics Soma Könyvtár, Muzeális Gyűjtemény és Művelődési Központ könyvtára általános gyűjtőkörű, nyilvános, közművelődési funkciókkal is rendelkező települési könyvtár, arra hivatott, hogy kielégítse a városban jelentkező nem speciális igényeket. Speciális igények kielégítése szorosan vett, részleteket tartalmazó szakirodalom könyvtárközi kölcsönzés útján biztosítható.

Karbantartási szempontok szerint a könyvtár törekszik jó fizikai állapotú, korszerű tartalmú, szabad polcon található dokumentumállomány kialakítására, valamint a gyűjtemény dinamikus gyarapítására és apasztására.

Hozzáférési szempontokat figyelembe véve az állomány nagy részéhez nyilvános, szabad polcos hozzáférést biztosítunk (beleértve a kézikönyvek, segédkönyvek és a helyismereti dokumentumok részlegét is).

A könyvtár gyűjtőköre:

- a nemzeti könyvtermelés alapvető művei
- magyar nyelvű kézikönyvek
- többféle periodika
- audiovizuális, elektronikus anyagok
- a helytörténeti gyűjtemény egyéb dokumentumai (plakátok, kisnyomtatványok, elektronikus dokumentumok stb.)

A gyűjtőkörbe csak a könyvtári használatra alkalmas formában megjelenő dokumentumok tartoznak. Magánhasználatra kiadott művek (pl. munkafüzetek, kifestők stb.) nem tartoznak a gyűjtőkörbe.

Megőrzési kötelezettség teljes körűen a helyismereti részleg dokumentumaira vonatkozik – ezeket a könyvtár igyekszik minél teljesebben archiválni és feltárva a Textlib-ben és a helyismereti adatbázisban szolgáltatni.

III. A gyűjteményszervezés szempontjai és a gyűjtemény tagozódása

A gyűjtés minden ismeretág alapirodalmára kiterjed, de területenként, illetve információhordozónként különbözik a gyűjtés mértéke és mélysége.

1. Formai szempontok (dokumentumtípusok)

- 1.1. Papíralapú dokumentumok: könyv, időszaki kiadvány, térkép, aprónyomtatvány, kézirat, szakdolgozat, fénykép, fénymásolat
- 1.2. Nem papíralapú dokumentumok: videoszalag, CD, DVD, CD-ROM, egyéb digitális tartalmak

2. Nyelv

- válogatva: magyar nyelven megjelenő dokumentumok
- erősen válogatva: német, szlovák (nemzetiség nyelvei) és a nyelvtanulást segítő anyagok

3. Megjelenési idő

- válogatva: napjaink + előző harminc év
- erősen válogatva: 1945 után megjelent irodalom az előzőhöz igazodva
- megjelenési időre tekintet nélkül: helyismereti állomány

4. Példányszámok

Példányszámok kialakítása aktuálisan a már meglévő állomány, egy-egy mű kiadásai és a várható kereslet függvényében történik.

Összkönyvtári szinten egy kiadásból 1 példány, kivétel a Kötelező és Helytörténeti irodalom, valamint a nagyon keresett, többszöri előjegyzéssel rendelkező művek (Az általános elv szerint a szépirodalmi és szakirodalmi könyvekből olvasói igény szerint 1-2 példány, a kötelező olvasmányokból 3-5 pld, a helyismereti dokumentumokból 1-3 pld.).

5. Megőrzési kötelezettség

A klasszikus és kortárs szépirodalmi alpművek, a korszerű, értékes szakkönyvek hosszú távon megőrzendők, a gyorsan avuló dokumentumok megőrzése egyedi döntés alapján történik. Véglegesen a helytörténeti részleg teljes állománya megőrzendő.

6. A gyűjtés szintje szerint

Alap, közép- és indokolt esetben felsőszintű dokumentumokat szerzünk be minden tudományág területéről, de nem teljességre törekvően.

7. Hozzáférés szerint

Lehetőség szerint biztosítjuk a hozzáférést helybenhasználat és kölcsönzés útján. Törekszünk arra, hogy minden témakörben naprakész és releváns információ álljon a felhasználók rendelkezésére. Az olvasótermi kézikönyvek és az aktuális periodikák éjszakára kölcsönözhetőek. A helytörténet muzeális jellegű dokumentumai védettek és csak helyben használhatóak.

8. Tartalom (ETO szerint)

Az állomány gyarapítása az ETO (Egyetemes Tizedes Osztályozás) szerinti felosztás alapján az alábbi szempontok szerint történik:

1.1.) Általános művek:0

A tudomány és kultúra alapjai, bibliográfiák, írástörténet, könyvtártan, enciklopédiák, általános lexikonok (főleg magyar nyelven), sajtóügy.

1.2.) Filozófia, pszichológia:1

Filozófia történet, filozófiai rendszerek, ezotéria, pszichológia, logika, erkölcsstan, esztétika.

1.3.) Vallás, teológia:2

Biblia, keresztény és nem keresztény vallások és mitológia alapművei, általános ismeretterjesztés.

1.4.) Társadalomtudományok:3

Szociológia, szociográfia.

A közgazdaságtudomány, demográfia, politológia, államigazgatás, szociális gondoskodás, hadtudomány, néprajz összefoglaló jellegű és a pedagógiai irodalom, szabadidő, felnőtté nevelés műveit szélesebb körben.

1.5.) Matematika és természettudományok: 5

Környezet- és természetvédelem, matematika, fizika, csillagászat, kémia, biológia, földtudományok, őslélektan, növénytan, állattan témaköreit népszerűsítő művei.

1.6.) Alkalmazott tudományok:6

Orvostudomány, technika, vezetés, marketing, számítástechnika általános művei. Mezőgazdaság és ipar alapművek, növénytermesztés, kertészet, állattartás, házi kedvencek, szakácskönyvek és egyéb hobbihoz köthető művek. Egészségügy, természetgyógyászat.

1.7.) Művészet, Szórakozás, Sport:7

Építészet, szobrászat, festészet, iparművészet, fényképezés, zene, színház- és filmművészet, szórakozás, rekreáció, sport- általános ismeretterjesztés és aktuális témák.

1.8.) Nyelv és irodalom:8

Nyelvtudomány általános művei, szótárak. Irodalomtudomány: világirodalom története, irodalomtörténeti művek, a magyar irodalom története.

A magyar és világirodalom alkotásai – klasszikusok és bestsellerek. Kötelező irodalmat több példányban is. A verses és drámaköteteket erősen válogatva szerezzük be. Nemzetiség irodalma - német és szlovák irodalom.

1.9.) Földrajz, Történelem. Életrajz:9

Földrajzi összefoglalók, útleírások, útikönyvek, Magyarország honismerete, életrajzi és művelődéstörténet művek válogatva.

Történelem és segédtudományai általános ismeretterjesztés – kiemelt terület:
Magyarország és Európa törtelme.

9. Gyűjtemény egységek

- Felnőtt és Gyermek részleg

A könyvtár igyekszik beszerezni az olvasói igényekhez igazodva a nemzeti könyvtermésből a szépirodalom — közte a gyermek- és ifjúsági irodalom — és az alapvető szakirodalom reprezentánsait, eredeti nyelven gyűjti lehetőségeihez képest a német és szlovák irodalom jelentősebb műveit.

- Különgyűjtemények

Olvasótermi részleg (kézikönyvek)

Az olvasótermek állománya az általános, közérdekű és az egyes tudomány- és ismeretágakhoz kapcsolódó alapszintű információkhoz való hozzáférést biztosítja.

Kézikönyvtár csak a felnőtt állományt tartalmazza.

Ide tartoznak a nem kölcsönözhető lexikonok, enciklopédiák, valamint a tudományágak kézikönyvei.

Periodika gyűjtemény

Az adott évben megvásárolt vagy ajándékba kapott periodikákat csak tárgyévben őrizzük meg.

A helyismereti és könyvtárosszakmai vonatkozású időszaki kiadványok teljes körét megőrizzük (Békés Megyei Hírlap, Mezőberényi Hírmondó, 3K, régebbi Könyvtári Figyelő és Könyvtári Levelező).

A megőrzendő periodikumokat a könyvtár tékázva tárolja és – lehetőség szerint – gondoskodik kötetelésükről.

Zenei gyűjtemény

Különböző műfajú és típusú hangfelvételek (CD), videofelvétel (DVD, egyre csökkenő videokazetta) és egyéb elektronikus dokumentumok alkotják.

Zenei CD állományunk *könnyű- és komolyzenei* alkotásokat tartalmaz: klasszikus műveket és erősen válogatott könnyűzenei anyagokat.

Hangoskönyv állományunk minden témát felölel - klasszikus műveket, gyermekeknek szóló műveket és verses kiadványokat.

DVD *filmek* terén a klasszikus művek mellett népszerű, közkezdelt filmeket, meséket, ismeretterjesztő- és dokumentumfilmeket szerzünk be használati igényekhez igazodva.

Helyismereti gyűjtemény

Mezőberényről, Békés megyéről szóló dokumentumok (történeti, néprajzi, gazdasági, földrajzi, statisztikai munkák, bibliográfiák, térképek), írások, szakdolgozatok stb.; mezőberényi, ill. mezőberényi kötődésű szerzők művei; helyi sajtótermékek (újságok, szórólapok, meghívók stb.) a teljesség igényével; képviselő-testületi jegyzőkönyvek, előterjesztések részben nyomtatott, részben digitalizált formában, testületi ülésekről készült felvételek (videofelvételek, 2011-től DVD lemezen); a Helyi Értéktár anyaga. A helyismereti gyűjtemény része a Helyismereti (MBER) adatbázis.

Idegennyelvű állomány

Főként nemzetiségi – szlovák, német nyelvű szépirodalom és szakkönyvek, egyéb nyelvkönyvek, szótárak.

Segédkönyvtár

Jórészt belső használatra szánt a könyvtári munkákra vonatkozó könyvek, fontos kiadványok.

IV. A gyarapítás forrásai

A könyvtár állományát az alábbi forrásokból gyarapítja:

1. A beszerzések első sorban vétel útján történnek a fenntartó által (a költségvetésből) biztosított dokumentum-beszerzési keretből és az érdekeltségnövelő támogatásból. A vételből származó gyarapítás magában foglalja a hazai terjesztőktől, kiadóktól vásárolt dokumentumokat.
2. Kötelezpéldányként gyűjtjük azokat a dokumentumokat, amelyek a 60/1998. (III. 27.) A sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról c. Korm. rendelet alapján megilletik a könyvtárunkat.
3. A gyűjtőkör szempontjait figyelembe vevő válogatás után ajándékként vesszük állományba a más hazai és külföldi könyvtárak, intézmények, egyéb jogi és magánszemélyek által térítésmentesen felajánlott dokumentumokat. Az ajándékba kapott dokumentumok név- vagy becsült értéken szintén kerülnek az állományba.
4. Egyéb forrásból származó dokumentumok (pl. támogatás, pályázatok)
A könyvpiacra való tájékozódást segíti az Új könyvek jegyzéke - figyelemmel kísérik továbbá a kiadók ajánlatait, akciókat, folyóiratok könyvajánlóit és a nagy könyvterjesztők honlapjait. Beszerzéskor a beszerzési ár minimalizálására törekszünk.

Fő partnereink:

- Könyvtárellátó Non-profit Kft.
- Lira Könyv-nagykereskedés
- Békéskönyv.hu (Aurora II. Bt.)
- STI Kft.
- Magyar Posta
- és egyéb kiadók, forgalmazók

V. Az állomány nyilvántartása, feltárása

A könyvtár tulajdonába került dokumentumokat a **3/1975 (VIII. 17.) KM-PM sz.** rendeletben foglaltaknak megfelelően nyilvántartásba veszi és ellenőrzi. Az intézmény az állomány nyilvántartására a Textlib integrált könyvtári rendszert és a papíralapú egyedi és csoportos leltárkönyveket használja.

VI. Az állomány ellenőrzése

Az állományellenőrzésnek, vagy más néven revíziónak alapvető funkciója a könyvtári vagyoni védelme. A jól szervezett ellenőrzés a vagyoni védelem mellett más egyébként fontos könyvtári feladatokat is megoldhat, ill. támogathat (a dokumentumok fizikai állapotának vizsgálatát, a dokumentumok tartalmi alapú felülvizsgálatát, a feltárás hibáinak kiküszöbölését).

Az állományellenőrzés rendjét a **3/1975. /VIII. 17./ KM-PM sz. együttes rendelete**, továbbá a **22/2005. (VII. 18.) NKÖM rendelet /a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról/** határozza meg.

Az állományellenőrzés lehet **jellege** szerint *időszaki* vagy *soron kívüli*, **módja** szerint *folyamatos* vagy *fordulóponti*, **mértéke** szerint *teljes körű* vagy *részleges*.

VII. Állományapaszítás

A korszerű gyűjtemény kialakításának a folyamatos beszerzés mellett fontos része az

apasztás.

Az állomány folyamatos fenntartása és építése közben a könyvtár kiemelt figyelmet fordít a selejtezésre - kivonja állományából az elhasználódott, elrongálódott, fölöslegessé vált és az elavult dokumentumokat, valamint a kihasználatlan állomány részek fejlesztését korlátozza.

A könyvtár évente legalább egy alkalommal apasztja állományát.

Az állományapasztás fajtái:

a) Tervszerű

A tervszerű állományapasztása könyvtár rendeltetésszerű feladatainak ellátására elsősorban tartalmi szempontból alkalmatlanná vált dokumentumoknak az állományból folyamatosan történő kivonását jelenti.

Tervszerű állományapasztásra akkor kerül sor, ha

- a dokumentum tartalmilag elavult, a benne foglalt ismeretanyag tudományos vagy világnézeti szempontból meghaladottá vált, vagy
- a dokumentum iránti olvasói igény csökkenése miatt a példányszám egy része fölöslegessé vált, vagy
- a könyvtár gyűjtőköre módosult.

A tervszerű állományapasztás része a véglegesen nem őrzött folyóiratok évenkénti kivonása az állományból.

b.) Természetes elhasználódás

- a dokumentum természetes elhasználódásán a dokumentum rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná válását (elrongyolódás, megcsonkulás, egyéb sérülések) kell érteni.

c.) Egyéb okok miatti apasztás

- elháríthatatlan esemény (vis maior)
- bűncselekmény
- behajthatatlan követés
- pénzben megtérített követelés
- megengedhető hiány (káló)
- normán felüli hiány.

A brosúrák, propaganda jellegű anyagok hamar elavulnak, ezért ezeket külön nyilvántartásban vezetve folyamatosan selejtezzük a könyvtárból.

A feleslegessé vált vagy elhasználódott dokumentumok kivonásakor a **3/1975. (VIII.17.) KM-PM** számú együttes rendelet szerint kell eljárni.

Az apasztásokról minden esetben törlési jegyzék készül.

Záró rendelkezések

1. A könyvtár állományának gyarapításához szükséges fedezetet a fenntartó a költségvetésben biztosítja.
2. Az állomány szabályszerű gyarapításáért az igazgató és a könyvtári gyűjteményi osztály vezetője a felelős.
3. A könyvtár a gyűjtőkörét, a gyűjtést meghatározó bármely tényező változása esetén felülvizsgálja, a kívánt módosításokat elvégzi.

Hatálybalépés

Jelen szabályzat a mai napon lép hatályba.

Mezőberény, 2025. december 15.

Szegedi Mária
igazgatóhelyettes

Az Orlai Petrics Soma Könyvtár, Muzeális Gyűjtemény és Művelődési Központ könyvtárának küldetésnyilatkozata

Könyvtárunk nyilvános könyvtár, és mint ilyen, az információs esélyegyenlőség és demokrácia helye. Szolgáltatásaival, programjaival, helytörténeti dokumentumainak, helyismereti gyűjteményének bemutatásával hozzájárul Mezőberény város egyedi arculatához, őrzi és ápolja a klasszikus kultúrához kapcsolódó értékeket. Alapvető feladata, hogy mindenki számára korlátozás nélküli hozzáférést biztosítson az információhoz és a dokumentumokhoz, a magyar, a nemzetiségi és az egyetemes kultúra kincseihez, és a tudásalapú társadalom alapintézményeként működjön. Ezt a feladatot akkor látja el maradéktalanul, ha ismeri a Mezőberényben jelentkező könyvtár iránt támasztott igényeket, és azoknak a szórakoztató irodalomtól a tudományos információkon át a könyvtári programok szervezésével törekszik megfelelni. Küldetését folyamatosan bővülő, korszerű dokumentumállományával, a felhasználók igényeihez alakított szolgáltatásaival, jól felkészült szakembereivel és megújuló technikai felszereltségével valósítja meg.

A könyvtár támogatja:

- az oktatás különböző szintjein tanulókat;
- az egész életen át tartó tanulást;
- az önművelődést és a szabadidő hasznos eltöltését, a nevezett célokat szolgáló tevékenységek, rendezvények megszervezését;
- a város történetének, kulturális, néprajzi, nemzetiségi hagyományainak, természeti értékeinek, gazdasági és társadalmi folyamatainak kutatását és bemutatását;
- az állampolgári tájékozódáshoz, a közügyek intézéséhez, a közhasznú ismeretek megszerzéséhez és a vállalkozási tevékenységhez szükséges információs háttér biztosítását;
- a magyar és egyetemes gazdaság, kultúra, tudomány és művészetek kérdéseiben való eligazodáshoz szükséges információk és tudásanyag közvetítését;
- a hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségének növelését.

Mezőberény, 2025. 12.01.

Szegedi Mária

igazgatóhelyettes
Orlai Petrics Soma Könyvtár, Muzeális
Gyűjtemény és Művelődési Központ